

Mogućnost medijskog opismenjavanja pomoću animiranih filmova "Pocoyo"

Marić, Anamarija

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:209678>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-12**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

ANAMARIJA MARIĆ

ZAVRŠNI RAD

**MOGUĆNOST MEDIJSKOG
OPISMENJAVANJA POMOĆU
ANIMIRANIH FILMOVA „POCOYO“**

Zagreb, srpanj 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Anamarija Marić

Mogućnost medijskog opismenjavanja pomoću animiranih filmova „Pocoyo“

Mentorica: pred. Astrid Nox

Zagreb, srpanj 2021.

Sadržaj

UVOD.....	3
1.MEDIJI.....	4
1.1.Važnost odgoja i obrazovanja za medije.....	6
1.2.Medijska pedagogija.....	8
1.3.Mediji i djeca.....	9
1.4.Dječji život pred televizijom.....	12
1.5.Mišljenja odgajatelja o medijimai njihovom utjecaju na djecu.....	15
2.ANIMIRANI FILM.....	17
2.1.Animirani filmovi i djeca.....	20
3.POCOYO.....	22
3.1.Pripovjedni prostori i perspektive.....	25
3.2.Glavne značajke modela učenja.....	27
3.3.Utjecaj Pocoya na rječnik.....	29
3.4.Mišljenja roditelja o crtanom filmu Pocoyo.....	31
ZAKLJUČAK.....	33
LITERATURA.....	34
IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA.....	37

SAŽETAK

U ovom radu govori se mogućnosti medijske pismenosti općenito i uz pomoć animiranih filmova Pocoyo. Prvo se počinje od medija i kako oni utječu na ljude i najmlađe. Opisuje se koliko su mediji važni u životu odraslih i djece i kako oni mogu oblikovati ljude. Spominje se medijska pedagogija i što sve ona obuhvaća kao takva. Postavlja se pitanje koliko su mediji važni u životu jednog djeteta i koju funkciju ima u njegovu odrastanju. U radu se spominju mediji poput radija putem kojeg djeca slušaju riječi, slikovnice gdje mogu vidjeti i proučavati što ih zanima i televizija koja je glavni izvor medija za djecu. Razdoblje je razvoja tehnologije i porast broja djece koja gledaju televiziju i sve što ona može pružiti. Televizija se predstavlja kao izvor gdje djeca gledaju animirane filmove i prate svoje „animirane junake“. Važnost je utjecaja televizije na djecu i mogućnosti koje mogu imati dobre i loše strane. U ovom radu se upoznaje animirani film i koje sve vrste postoje. Spominje se i njegova povijest i njegov nastanak. Opisuje se razvoj animiranog filma kroz povijest i gdje se i kako on počeo prikazivati. Povezanost animiranih filmova i djece prikazana je u radu i opisan je njihov odnos. Najbitnija tema je Pocoyo i kako on utječe na medijsko opismjenjavanje. U radu se upoznaju prijatelji malenog Pocoya, njihovi međusobni odnosi, kako Pocoyo rješava probleme i ima li kakvu pomoć u rješavanju. Naglasak je i na dio koji se možda ne obraća pažnja dok se gleda animirani film, a vrlo je bitna sastavnica u medijskom učenju. Kamera, perspektiva, prostor i njegovi dijelovi predstavljaju se kao bitni čimbenici i nešto što ima veliku ulogu u medijskom razvoju. U radu je predstavljeno i bogaćenje rječnika zbog gledanja animiranih filmova Pocoyo. Pomoć u zaključku svega navedenoga pružena je i od strane roditelja i odgajatelja koji iznose stavove vezane uz animirane filmove Pocoyo i opisuju kakav utjecaj imaju animirani filmovi na njihovu djecu.

Ključne riječi: mediji, animirani film, Pocoyo, djeca, televizija, kamera

SUMMARY

This paper discusses the possibilities of media literacy in general and with help of Pocoyo animated films. It starts first with the media and how they affect people and the children. It describes how important the media are in the lives of adults and children and how they can address people. Mention is made of media pedagogy. The question is how important the media is in the child's life and which function has in child development. The paper mentions media such as radio which produces music and words that children can listen, books for children that they can read and see pictures and television which is the main source of media for children. Technology has developed in many ways and children watch television much more than earlier. Television is presented as a source where children watch animated films and follow their idols in films. So important is the impact of television on children and the opportunities that can be offered. In this paper, it will be talked about animated movies and all kinds of them. It will be talked about history of animated movies and their development through time and where they begin. It is shown the relationship between children and animated films and how they affect one to another. The most important thing in this paper is Pocoyo and how he affects on people. It is described the friends of Pocoyo, what he do, how he solve the problem and does he has any help. The attention is on camera, perspective and space which are described and it is shown how they have an affect on watching animated movies and are they important. The paper also presents the enrichment of vocabulary due to watching Pocoyo. The main word in conclusion have the parents and teachers who through their words and opinions present the impact that animated films Pocoyo has on their children and are the films good for them.

Keywords: media, animated film, Pocoyo, children, television, camera

UVOD

Mediji se nalaze u životu svakog čovjeka i imaju jako veliki utjecaj na njega. Sastavni su dio života i puno puta čovjekov život je nezamisliv bez medija. Važno je poznavati medije i što oni mogu prenijeti, ali isto tako tu informaciju treba kvalitetno primiti i obraditi na pravi način. Obrazovanje za medije je bitno od početka života i treba poticati medijsku pedagogiju kod djece da se potiču kompetencije. Djeca su u današnje vrijeme izložena medijima na razne načine i bitnu ulogu imaju roditelji, odgajatelji i učitelji u prikazu medija i mogućnosti prijenosa medijskih informacija na djecu. Djeca se susreću sa slikovnicama, radijskim emisijama i pjesmama i televizijom bez koje puno njih nebi moglo funkcionirati. Televizija prenosi animirane filmove i time zabavlja mlađu publiku kao i odrasle. U radu će se spominjati kakve to utjecaje televizija i ostali mediji imaju na djecu i kakva su mišljenja i stavovi odgajatelja. Animirani film je proizveden tehnikom animacije pri kojoj se koriste različiti materijali. Takve vrste filmova gledaju sve generacije, ali najveći dio publike predstavljaju djeca. Povijest animiranih filmova predstavljena je u radu i naglašavaju se najvažniji primjeri dobrih animiranih filmova. Spominje se Pocoyo, dječak koji ima svoje prijatelje i zbog njegovih pustolovina i problema su napravljeni filmovi kako bi se prikazao njegov život i kako on kao maleni dječak rješava probleme. U radu se opisuju svi čimbenici koji utječu na medijsko opismenjavanje čovjeka i kako ti čimbenici pridonose medijskom učenju i shvaćanju. Navedeni su bitni dijelovi animiranog filma i koje su sve sastavnice bitne za dobar prikaz događaja i pokreta. Pocoyo ulazi u razne pustolovine i upravo on kao dječak i njegovo društvo prikazuju moralne vrijednosti koje se opisuju u radu. Rad pruža mogućnost saznanja kako animirani filmovi Pocoyo utječu na dječji rječnik i razvoj i koja su mišljenja roditelja kao potpora vlastitoj djeci i pomoć u medijskoj pismenosti.

1. MEDIJI

Mediji kao takvi, imaju svoje dobre i loše strane, isto kao i većina stvari u našem svakodnevnom životu. Oni nam donose informacije i bave se temama koje se događaju na dnevnoj bazi i one su dio našeg života. Oni obrazuju i zabavljaju, a s druge strane su i jako dobri manipulatori koji mogu utjecati na čovjeka i njegovo mišljenje. Zato Marshall McLuhan naziva medije „čovjekovim produžecima“ zbog čovjekove ovisnosti o njima i zbog prevelikog utjecaja masovnih medija na samog čovjeka. (Labaš i Marinčić, 2018.)

Mediji dopiru do ljudi na razne načine. To može biti kroz novine, radio postaje, televizije ili konkretno korištenjem interneta. Na ove načine jako puno informacija dolazi do ljudi. Jako bitne osobe kod prijenosa informacija su novinari koji predstavljaju pomoćne prijenosnike informacija za javnost. Oni ubrzavaju put informacija i imaju veliki utjecaj na širenje informacija među ljudima. Jako bitna uloga medija je da nakon što dobiju informaciju, dubinski ju promisle i oblikuju i onda ju takvu šalju van. Da bi dobili informacije koje su bitne za ljude, moraju pomno pratiti sve ono što se nalazi u čovjekovoj blizini i što ga okružuje da bi na taj način mogli pružiti potrebne informacije o toj okolini i sve što čovjeka zanima. „Mediji su, naime, istodobno i industrija, i javna usluga i politička institucija. Tradicija im priznaje povlastice koje ih stavljaju u rang javnih usluga.“ (Labaš i Marinčić, 2018. str.3) I na taj način se mediji služe u ime građana. Kao što je spomenuto, mediji imaju dobre i loše strane. Čovjekov život i mišljenja su određeni medijima i sve što oni prikazuju. Jedan od najvažnijih čimbenika društva su mediji. Postoje teorije koje govore o utjecajima medija na ljude. To su: teorija direktnih efekata, teorija ograničenih efekata, koncept medijskih primatelja, teorija zadovoljenja potreba i druge. Prvo su teoretičari više pružali pažnju onome što mediji negativno utječu na ljude, što pripada teoriji direktnih efekata. Kasnije se prebacuju na ono dobro što mediji pružaju. Za to su zaslužne teorija zadovoljenja potreba i teorija ograničenih efekata. (Ilišin, Bobinac, Radin, 2001.) Kako nešto postaje tema koja se pušta preko medija ljudima, govorili su o tome Johan Galtung i Marie Holmboe Ruge. Njihova studija se zvala „The Structure of Foreign News“. Korisnost, zanimljivost i relevantnost su kriteriji da bi se mogla odrediti neka vijest, o njima je progovorila Sherry Ricchiardi. Također, spomenula je kako i postoje elementi

koji su bitna sastavnica jednoga događaja, a to su: sukob, utjecaj, neobičnost, važnost, utjecaj, blizina, publika i pravovremenost. Mediji imaju bitnu ulogu i u obrazovanju jer mogu učenike poticati na stvari koje im se mogu svidjeti, mogu kod djece probuditi želju i motivirati ih za neke stvari i samim time na djecu se utječe dobro jer sve to podupire bolje pamćenje informacija. Postoji jedno zlatno pravilo za nastavnike, a to je: „u nastavi valja težiti tomu da se maksimalno angažira što veći broj učenikovih osjetila“. Jedna od dobrih strana medija je ta da se njihovi konzumenti mogu korisiti više puta. To znači da npr. novine se mogu pročitati više puta, neke pjesme se na radiju puštaju svaki dan, videa i neki isječci se puštaju često, a filmovi se mogu pogledati više puta zahvaljujući reprizama, a i današnjoj mogućnosti na internetu. Sve ono što je ljudima zabavno, opušta ih i relaksira, pruža im odmor. (Labaš i Marinčić, 2018.) Dobra stvar je i ta što su mediji jako puno puta pomogli ljudima na način da su promovirali neke humanitarne akcije, razglasili koliko je nekome potrebna pomoć, objavili stvari koje se moraju napraviti u nekoj određenoj situaciji koja je možda od životne važnosti. Mediji su ti koji nam otvaraju mogućnosti za komunikaciju no oni mogu biti i ti koji su krivi za neke probleme u komunikaciji. Oni pružaju jako puno lažnih i neprovjerenih informacija koje mogu ljude odvesti na krivi put. (Brusić, Ciboci, Kanižaj, Labaš, Mališa, Marković, Osmančević, Brandić, Vučenović, 2015.) Postoji šest funkcija koje posjeduju mediji: informacijska, selekcijska, eksplikacijska, pedagoška, estetska i zabavna. Djecu baš privlači ono što je zabavno i što im pruža dozu veselja i radosti. Opuste se i bježe u svijet koji im pružaju mediji i njihovi sadržaji. Tamo im nitko ne zadaje brige, već su sretni i bez problema. Mediji zabavljaju i velike i male. Zlatko Miliša, Mirela Tolić i Nenad Vetrovšek su urednici koji govore o manipulaciji medija. Oni kažu kako je medijska manipulacija svakodnevno prisutna. Nalaze je u tome da su teme koje su kraće lakše prenosive nego one koje su dulje. Najveća ljudska potreba je potrošnja, nešto što je neobično zauzima više ljudske pažnje nego nešto što je skroz obično. Još jedna mana medija je sve lošija komunikacija između ljudi. Sve je manje razgovora ljudi uživo, sve se više odvija preko poruka i svih ostalih društvenih mreža. (Labaš i Marinčić, 2018.)

Velika je razlika u prikazu medija u današnje vrijeme i kako je to bilo prije. Prije 30 godina je televizija bila medij s najviše utjecaja. Tada računala nisu imali svi

ljudi kao danas, ona su bila samo kod ljudi koji su s njima radili i bila su jako velika i teška, posebice ekrani. Nije bilo interneta, današnjih aplikacija i svih društvenih mreža koji služe za komunikaciju, a mobiteli nisu izgledali kao današnji. Sva tehnologija je od tada pa sve do danas napredovala i sve izgleda drugačije. Nema više toliko žica, telefoni nisu toliko popularni danas koliko su bili prije. Danas svaka osoba ima svoj osobni mobitel kojim komunicira s drugima. Što se tiče novina, one su se isto razlikovale. One su bile puno veće i nisu se tako lako čitale. Za njih je trebalo vremena da se pročitaju. Što se tiče televizora, mediji su jako puno informacija prenosili upravo kroz te male ekrane. Nije bilo boje, nego je većina gledala sliku u crno-bijelom tonu. Reklame koje su se prikazivale tada nisu bile kao danas. Današnje su puno uvjerljivije i više ih se prikazuje. Sva tehnologija koja je napredovala utječe na našu komunikaciju s drugim ljudima. Ona je sve tanja i siromašnija jer su društvene mreže preuzele veliku ulogu u komunikaciji koja se preko njih odvija. (Brusić i sur. 2015.)

1.1.Važnost odgoja i obrazovanja za medije

Televizija danas predstavlja jedan od najvažnijih medija i bitan je prijenosnik informacija rasprostranjen po čitavom svijetu. Temelj su pokretne slike koje su popratni sadržaj u odgoju i obrazovanju djece i nisu u kurikulumu. Razvoj tehnologije, kao i pojava televizije unaprijedili su naš svijet i imaju jako veliki utjecaj na naše čovječanstvo.

Jedan od jako bitnih pojmova vezan uz obrazovanje za medije je medijska pismenost. Društvo napreduje i tehnologija je utjecala na njega na puno načina. Za 21.stoljeće, medijska pismenost je jedan od najvažnijih pojmova. Nada Zgraljić Rotar nam pruža definiciju medijske pismenosti: „sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruka posredovanjem medija“. Ovo je definicija Patricie Aufderheide, koja se odnosi na medije koji nam pružaju informacije i kako se treba usvojiti puno znanja i vještina o njima. Medijska pismenost podrazumijeva nivo učenja vještina koje se odnose za neki medij ili za više medija, npr. informatička pismenost, digitalna pismenost i druge. S druge strane je medijska kompetencija koja se odnosi na sve vrste pismenosti koje uključuju pored vještina i znanje i upućenost da bi se mogla spriječiti eventualna manipulacija medija. (Blažević, 2012.) Važnost projekta „Djeca medija“ je u

tome da se stječu medijske kompetencije preko medijskog odgoja i dolazi o medijske pismenosti u Republici Hrvatskoj. Time se želi doprijeti do djece, mladih i odraslih da bi im se pomoglo u biranju i pravilnom korištenju medija. (Labaš i Marinčić, 2018.) Frankfurtska škola govori o niskoj obrazovnoj razini u medijima. „Masovna kultura, prema Habermasovu mišljenju, znači prilagodbu potrebama za opuštanjem i zabavom potrošačkih skupina s relativno niskim obrazovnim standardom.“ (Blažević, 2012. str.481) De Fleurova vodilja podudara se s deifinicijom Frankfurtske škole i naglašava nezahtijevnu zabavu koja najviše privlači pozornost ljudi koji su na nisko obrazovanoj razini. UNESCO se bavio idejom o odgoju za medije i 1976. godine je oblikovao ideju u model za masovni odgoj za medije, s ciljem da se podučiti ljude, posebice mlade da prihvate sadržaje koje mediji pružaju. Nakon toga, 1988. godine u Njemačkoj se prihvatila deklaracija kako je odgoj za medije dobra stvar koja će mlade pretvoriti u prave i odgovorne građane. Što se tiče Republike Hrvatske, ne postoji učenje o medijima koje je u sustavu. Hrvatska je po tome pitanju najmanje uključena i ne posjeduje odgoj za medije. Sve to ovisi o učitelju i koliko on pokazuje inicijativu. Velike zasluge imaju znanstvenici koji su se bavili medijima i djecom. Oni su na znanstvenom simpoziju „Mediji i djeca“ u Zagrebu 2012. godine potpisali deklaraciju o medijskoj kulturi i njome pokazuju kako je ipak odgoj za medije bitan i kako ima veću važnost nego što se do tada davalo. Mediji u svojim prikazivanjima ostavljaju dojam kako su razumljivi i kako se o njima ne treba ništa previše baviti pa zato ljudi ne pridaju previše pažnje proučavanju o njima. Da bi neki medij razumjeli, treba ga dobro proučiti i promisliti o njemu. Potrebno je znati što je dobro, a što loše, zaštititi se kako neka vrsta medija nebi postala oblik ovisnosti za čovjeka. Mladima se treba pružiti podrška i sve što je potrebno kako bi normalno odrastali uz medije. Djecu treba poticati na rasprave o medijima i o informacijama koje oni pružaju. Djeca zajednički mogu doći do zaključaka koji im govore jesu li neke informacije dobre ili ne, koliko one njima samima pružaju. Na temelju ovih činjenica, zaključak je da treba djecu navesti da kritički razmišljaju o informacijama koje mediji pružaju kako bi mogli odrediti što je prihvatljivo, a što nije i kako bi mogli odrastati u normalnim uvjetima uz medije.(Blažević, 2012.)

1.2 Medijska pedagogija

Što se tiče digitalnog svijeta i tehnologije, društvo je napredovalo. Medijska pedagogija je znanstvena i pedagoška disciplina koja je nastala kao rezultat razvoja odgojnih znanosti i kao reakcija na posljedice ubrzanog razvitka medija i tehnologija. Njezina uloga je jako bitna jer se njome može spriječiti medijska manipulacija i da se unaprijede kompetencije kod ljudi. Mediji mogu biti jako dobri u manipulaciji društva, a posebno mladih generacija. Medijska pedagogija se ne odnosi samo na odrastanje djece uz tehnologiju i medije, nego se bazira i na to da svatko ima šansu u obrazovanju, da se razvijaju kompetencije, da se koriste informacije na pravilan način. Polja koja medijska pedagogija istražuje su: medijski odgoj, medijska kultura, medijska didaktika, medijsko-znanstveno istraživanje, medijska socijalizacija i medijska etika. U samoj sredini medijske pedagogije je medijska kompetencija. Njemački medijski pedagozi imaju ideje kojima bi napravili projekte koji bi vodili do razvoja medijskih kompetencija. Imali bi funkciju kritičkog mišljenja i doživljaja, funkciju prikupljanja znanja, a uz to i sami medijski odgoj i razvijala bi se medijska pismenost. Kroz medijsku pedagogiju se provlače neka pitanja koja je postavio Hug, T. (2007.), a odnose se na to kako se kod mladih u obitelji, školi ili njihovoj okolini razvija komunikacija, kako utječu mediji na ponašanje mladih i na koji način bi medijski pedagozi trebali poticati medijske kompetencije. Hug, T. je odredio da ima šest funkcija medija. Prva se odnosi na način organiziranja razmjene komunikacije, druga je da informacije budu razumljive, treća je poticanje socijalizacije, četvrta je prikaz kulture, peta je prijenos komunikacije i posljednja šesta je demokracija obrazovanja. Medijska pedagogija može se smjestiti u neka uža značenja i u neka šira značenja. Neki od užih značenja su da je pedagogija jedna dadilja koja vodi kroz život, da putuju informacije, da je fokus najviše na djecu i mlade ljude i da postoji individualnost. Pod šira značenja se spominju globalne perspektive, znanstveni pristupi i masovna komunikacija.

Medijska pedagogija je vodič za djecu i bavi se detaljnim proučavanjem medija. Ona podupire kritičko promišljanje svake vrste medija i zahtijeva detaljnu analizu istoga. Sadržava medijsku pismenost, medijske kompetencije, medijsku didaktiku i socijalizaciju, medijsku etiku i medijsko obrazovanje i kao takva, dolazi do konačnog cilja, a to je medijski odgoj koji bez ovih sastavnica i bez

njihovog utjecaja nebi bio moguć. Svaka od sastavnica je bitna za medijski odgoj da bude dobar i uspješan. Njemački stručnjaci su zato postavili različitost medijskog odgoja i medijske pismenosti, dok su neki Hrvati uspoređivali i podupirali istoznačnost ovih pojmova. Potrebno je znati što je napisano ili rečeno, kritičko promisliti, znati koristiti vrste medija i rad na računalu. Preživjeti uz medije je bitan dio medijskog odgoja. Osoba koja se može nazivati medijski obrazovanom zna koje su teme aktualne u medijima i informira se o njima te razumije kako ti mediji utječu na nju. Ta je osoba sposobna izvući poruke iz medija i kritički promišljati o njima. Medijsku pismenost Zgrabljic, R.N. objašnjava: „kao mogućnost pristupa, analize ocjene i proizvodnje novinarskih priloga u najrazličitim oblicima“, a s druge strane kada se odnosi na djecu stoji definicija: „omogućuje razmišljanje o medijskim sadržjima i oblicima; ona uči kritičnost prema ponuđenim proizvodima, prema kanalima koji oni proizvode i prema vlasnicima koji ih određuje“ (Tolić, 2009. str.100) Ova se definicija smatra da je preambiciozna.

Medijski odgoj podrazumijeva kritički misliti i djelovati. Nije dovoljno samo istraživanje i poučavanje, već je jako bitan taj kritički stav. Cilj mu je procjeniti sve medijske proizvode, protumačiti koja je funkcija medija, razvijati komunikacijske vještine, koristiti samokritičnost, razvijati socijalizaciju, ali i individualizaciju. Bitno je odrediti zašto je neki medij bitan i naglasiti cjeloživotni razvoj uz medije tj. kako odrastati uz njih i razvijati potrebne kompetencije za njihovo razumijevanje.(Tolić,2009.)

1.3.Mediji i djeca

Mediji imaju veliku ulogu u dječjim životima i u odnosu na njih imaju svoje dobre i loše strane. Jako puno djece koristi proizvode kroz koje mediji mogu doprijeti do njih. Djeca su izložena medijima i oni mogu utjecati na ponašanje i djelovanje djece, bilo ono pozitivno ili negativno. Zato je od velike važnosti da djeca budu medijski pismena i odgojena kako bi se mogli na pravi način koristiti onime što im mediji pružaju. Istraživanje koje je provedeno 2001. godine u Hrvatskoj, imalo je cilj pokazati koliko često djeca koriste proizvode kroz koje mediji mogu doći do njih. Ispitano je 1000 djece i pokazalo se kako djeca najviše

gledaju televiziju, pa zatim radio i tisak za mlade, i na kraju računalo. Djeca koriste medije da bi ušli u svijet koji ih zanima i koji će ih opustiti. Djeca svoje slobodno vrijeme najčešće provode uz medije, kada su oslobođena od nekih zadataka i kada nemaju drugih briga. „Istraživanja pokazuju da djeca 20 do čak 40 posto slobodnog vremena provode uz medije“ (Brusić i sur. 2015. str.47) Prije su djeca najveći dio svog slobodnog vremena provodila s prijateljima u društvu i u kući s obitelji. Danas je to malo drugačije jer većina djece provode svoje vrijeme uz medije, čekajući informacije koje će im oni dati. Vrijeme se provodi pred televizorom, gledaju se videozapisi, sluša se glazba, daje se mogućnost pristupa računalu i korištenju videoigara. Iako se ne može reći da djeca i danas ne provode vrijeme s prijateljima, al u odnosu na prije, postoji razlika. Mediji zasigurno ne predstavljaju neku veliku barijeru među djecom što se tiče socijalizacije i druženja. Djeca još uvijek danas prakticiraju igru s prijateljima u parku, nego samo bivanje u kući uz medije. Najmanja djece se prvo susreću s medijima na papiru, kao što su slikovnice i časopisi za djecu sa slikama. Kasnije djeca čitaju u školama časopise kako bi se što više informirali o stvarima koje ih zanimaju. U ranijim godinama roditelji djeci puštaju glazbu koja se djeci sviđa, pa po njihovim ekspresijama lica prepoznaju što vole slušati, a što im nije dopadljivo. Što se tiče slušanja radija, djeca što su starija, više obraćaju pažnju na to. Biraju ono što ih najviše interesira. Televizor predstavlja jednu veliku zabavu za djecu. Ona od najranije dobi vole gledati animirane filmove i emisije koje su za njihovu dob prilagođene. Kasnije kada odrastu, djeca više gledaju filmove i serije nego informativne emisije jer im filmovi i serije pružaju veću zabavu i veselje i zadovoljavaju njihove potrebe. V. Ilišin, A. Marinović i F. Radin htjeli su potaknuti svijest o tome da mediji imaju jako veliku ulogu u kvalitetnom odgoju djece. Autori upozoravaju kako se danas jako malo bavi tim medijskim odgojem i kako naše društvo zbog toga pati. Danas nije samo bit u tome da se dijete odgaja na način da mu se pruži krov nad glavom i ručak na stolu, nego se danas treba gledati i baviti se svim aspektima života u kojima dijete treba potporu i pomoć ne samo jednog, nego oba roditelja. Više nije to vrijeme kad se samo majka bavi odgojem djece, a da je otac glava obitelji bez tih obaveza. Danas je potrebna potpora oba roditelja kako bi dijete raslo i razvijalo se u okruženju koje mu pruža sigurnost i sve što ga čini sretnim djetetom. (Ilišin i sur. 2001.) Budući da danas nema, barem u Hrvatskoj, pravog modela medijskog odgoja, upravo zato su

roditelji ti koji trebaju poticati i koji trebaju imati veliku i važnu ulogu u medijskom odgoju svoje djece. Jako je važan taj prvi razgovor s djecom u njihovom prvom kontaktu s medijima. (Brusić i sur. 2015.)

Istraživanje među 837 roditelja djece predškolske dobi u Zagrebu provedeno je 2013. godine od strane Lane Ciboci, Igora Kanižaja i Danijela Labaša. Pokazano je kako 35,9% roditelja kaže za svoju predškolsku djecu da već u prvoj godini života kreću gledati televizijske programe, 54,6% roditelja kaže kako se njihova djeca predškolske dobi služi internetom, a njih 90,2% tvrdi kako su njihova djeca predškolske dobi upoznata i koriste medije. Isto tako, 69,1% roditelja pruža potporu odgoju za medija jer smatraju da njihova djeca trebaju u svojoj najmlađoj dobi naučiti koliko su mediji važni i kako razlikovati ono što je dobro, a što loše što mediji prikazuju. (Brusić i sur. 2015.) Stavljajući fokus na djecu predškolske dobi, njihovi doticaji s medijima kreću od najranije dobi kada upoznaju ilustrirane časopise koje s njima gledaju i proučavaju njihovi roditelji. To su prvi tiskani mediji s kojima se djeca susreću. Ti časopisi potiču dječju maštu, razvija se njihova kreativnost, razvijaju se jezične sposobnosti i širi se vokabular. Kada djeca nauče samostalno čitati, uvijek za njih postoje časopisi kao što su Smib, Modra Lasta, Prvi izbor i mnogi drugi. Djecu treba poticati na čitanje časopisa jer se kroz njih stječu navike čitanja i utvrđuju svoje znanje o nekim stvarima. Što se tiče radija, on se prije više koristio nego danas. Danas se sve više pušta glazba preko mobitela i emisije se gledaju preko interneta. Radio, kao i svaki drugi medij ima svoju edukativnu stranu. Postoje razni programi na radiju koji se puštaju za djecu, razne emisije kao što je Glazbena kutijica i Zagrlimo Europu. Zato se djeca potiču na slušanje tih sadržaja koji im mogu pridonijeti u njihovu razvoju. Internet je, kao jedan od medija, također prisutan u djetinjstvu. Djeca dosta vremena provode istražujući i gledajući stvari koje ih zanimaju, a roditelji trebaju biti ti koji će obratiti pažnju na to što njihova djeca gledaju da bi ih zaštitili od mogućih neprimjerenih sadržaja koji se mogu pronaći na internetu. Roditelji bi trebali svojoj djeci postaviti pravila ponašanja koja se odnose na korištenje interneta i kojih bi se djeca trebala pridržavati. Zbog nasilja koje se prikazuje putem medija jako je važno obratiti pažnju na to što djeca gledaju. Djeca se s oblicima nasilja u medijima susreću svakodnevno i bitno je da znaju zajedno sa svojim roditeljima reagirati pravilno i pravovremeno. To može

dovesti do nepovoljnih učinaka, a to su: fiziološke, emocionalne, kognitivne i promjene u stavovima i ponašanju. Fiziološki imaju veze s kucanjem srca, znojenjem, disanjem koje se ubrzava. U emocionalne svrstavamo navike na nasilje, osjećaj straha i neugode i smanjenje empatije. Na svako dijete drugačije utječe nasilje koje im se prikazuje putem medija. Na dio djece to može imati učinka neki kratki period, a na neke može ostaviti veće i duže posljedice. Djeca mogu imati veliki strah od svijeta koji se za njih prikazuje jako opasan. Da se to nebi dogodilo, roditelji su ti koji trebaju reagirati u pravom trenutku. Postoje tri odlike po kojima je neki medijski sadržaj kvalitetan i dobar. To su: informiranje, obrazovanje i zabava. Vezano uz informiranje, bit je u tome da mediji imaju zadatak približiti i objasniti djeci što se sve događa oko njih. Ukazuju im na neke svakidašnje probleme i mogu ih potaknuti kako treba reagirati u nekim situacijama. Postoji puno medija koji puštaju edukativne emisije koje pridonose samom obrazovanju djece. Za djecu je jako dobro da prate takve emisije i programe. Mogu biti edukativni za više stvari kao npr. učenje nekog jezika, upoznavanje nekih drugih kultura i načina života drugih ljudi, mogu upoznavati druge zemlje i svijet oko sebe i mogu se upoznati s velikim brojem aktivnosti koje im mogu biti zanimljive. Roditelji tu imaju isto veliku ulogu. Zajedno s djecom odabiru onaj sadržaj koji treba gledati. Vrlo bitna sastavnica kvalitetnog medijskog sadržaja je i zabava. Tu pripadaju određeni crtani filmovi, zabavne emisije i programi, računalne igre i sve ono što potiče na smijeh, a ne na strah. Djeca najviše vole izvući iz ovih sadržaja zabavni dio i to im je nešto čemu se vesele. Najvažnije je da roditelji i djeca zajedno izaberu sadržaj koji sadržava ove tri komponente kvalitetnog medijskog sadržaja kako bi imali kvalitetan utjecaj na razvoj djeteta uz medije. (Brusić i sur. 2015.)

1.4.Dječji život pred televizijom

Već u prvoj godini života djeca se susreću s televizijom. To je u više slučajeva i prvi medij s kojim imaju doticaj. Putem televizije djeca mogu puno stvari upoznati i naučiti. Mogu vidjeti svijet koji se nalazi oko njih, saznati nešto o odnosima među ljudima i kako se trebaju ponašati u određenim situacijama. Djeca sve do otprilike pet godina misle kako su likovi iz crtića stvarni i da su događaju iz crtića oni koji se stvarno događaju. (Brusić i sur. 2015.) Predškolska djeca vole gledati emisije u kojima se pojavljuju životinje, vole emisije koje

imaju zabavne programe i priče, Zbog koncentracije mlađe djece, emisije trebaju biti kraćeg trajanja. (Benko, 2015.) Wendy L. Josephson je 1995. godine poredala po starosti neke činjenice koje su povezane s djecom i televizijskim sadržajem kojeg gledaju. Djeca koja imaju manje od 18 mjeseci vole gledati i pažnju im skreću sadržaji koji prikazuju stalna micanja svjetla, zvukova i prikaza na televiziji. Oni ne znaju što je to, ali im je pažnja usmjerena. Većinom se ne preporučuje gledanje televizije u tako ranim godinama djeteta zbog mogućeg usporenog kognitivnog razvoja. Djeca od 18 mjeseci, dok ne napune tri godine sve više obraćaju svoju pozornost na televiziju i što se tamo prikazuje. Mogu učiti i pamtiti radnje koje se na televiziji prikazuju, ali ako su one jednostavnije prikazane. Djeca od 3 do 5 godina veliki dio svoje pažnje usmjeravaju na gledanje crtića. Neki od njih znaju odvojiti reklamu od crtića, dok neki misle kako je reklama sastavni dio crtića. U toj dobi djeca rade podijelu na dobre likove iz crtića i loše i smatraju da su superjunaci koji se prikazuju stvarni i da postoje u njihovom svijetu. Što se tiče nasilja s kojim se susreću u crtićima, pažnja im je usmjerena na to jer je nasilje uvijek popraćeno jakim scenama i zvukovima. Djeca u tim trenucima ne mogu vidjeti loše strane tog nasilja. (Brusić i sur. 2015.) Neki od glavnih razloga zašto djeca gledaju televiziju mogu biti stvar navike ili kako bi si skratili vrijeme s nečim što im je zanimljivo, bijeg od stvarnosti, učenje o okolini, zabava s likovima iz nekog crtanog filma, mogu gledati televiziju iz dosade ili ako su loše raspoloženi u tom trenutku ili ako traže neku utjehu koju im likovi mogu pružiti i kako bi ih na neki način zaštitili od onoga što i se događa u stvarnome svijetu.(Benko, 2015.) Jako puno roditelja koristi televiziju i sve što ona pruža djetetu na način da postave dijete pred televizor i odrađuju sve poslove dok je dijete okupirano gledanjem crtića. Na taj način si roditelji saniraju osjećaj krivnje jer smatraju da televizija donosi puno dobrog i poučnog za njihovu djecu. Istraživanja pokazuju kako je kod trećine djece u Hrvatskoj televizor uključen skoro cijeli dan, a kod 30% djece televizija radi i dok djeca jedu. Američka pedijatrijska akademija preporučuje da se djeci do 2 godine uopće ne daje da gledaju televizijske sadržaje, a djeci starijoj od dvije godine se predlaže da gledaju televiziju samo dva do tri sata dnevno. Iako je situacija takva da 61% djece gleda televiziju ili gleda u mobitel, a mlađi su od dvije godine. Uz to 43% djece ima priliku gledati televiziju cijeli dan. Najbolja je opcija da roditelji i djeca zajedno gledaju televizor i da odmah bude dogovor

oko toga što će se gledati i koliko dugo. Televizor ne treba predstavljati najbitniju stvar u domu jer on svakako nije najbitnija stvar u životu djece i odraslih i u životu jedne obitelji. Ako dijete gleda televizor cijeli dan, roditelji mu trebaju prići i pitati zašto je to tako. Možda dijete zbog nekih problema, uz pomoć televizijskih sadržaja bježi od stvarnosti. Zato je potreban roditeljski nadzor i potpora. Treba se poticati čitanje časopisa, a ne uz zabranu televizije. Sve treba biti u primjerenim količinama i uz razgovor. Samo tako će medijski odgoj imati smisao i biti će kvalitetan. (Brusić i sur. 2015.) Iz tih razloga treba primjenjivati autoritativan roditeljski stil koji uz puno pažnje i ljubavi prema djetetu, vodi brigu o pravilima kojih se treba držati kako bi odgoj bio što bolji i kvalitetniji. Kognitivni razvoj kod djece je u svakom slučaju kvalitetniji u igri nego uz neki elektronički uređaj. Postoje dvije vrste discipliniranja djece kod gledanja televizije. To su induktivno discipliniranje i osjetljivo discipliniranje. Kod osjetljivog discipliniranja roditelji djecu kažnjavaju i nagrađuju kada to zasluže, a kod induktivnog se roditelji više fokusiraju na razgovor i objašnjenje zašto je nešto dobro ili loše. U ovom slučaju djeca poštuju pravila u svrhu poštivanja dobrog, a ne da bi bili nagrađeni za nešto. (Benko, 2015.)

Postoje dobre i loše strane kod gledanja televizije i onoga što se na njoj emitira. Gledajući dobre emisije ili crtane filmove djeca uče o dobrom ponašanju i kako treba slušati pravila koja su dogovorena. Jako puno stvari djeca mogu vidjeti na televiziji, a koje možda nemaju prilike vidjeti uživo. Isto tako mogu i saznati nešto što kod svoje kuće nisu imali prilike čuti. Televizija utječe na djecu i njihovo socijalno ponašanje. Mogu kod djece poticati suradnju i zajedništvo, kroz neke crtane filmove djeca mogu naučiti kako je timski rad i pomoć prijatelju nešto jako važno u njihovom životu. Također, moralni razvoj uz televiziju nije upitan jer djeca imaju priliku na brojnim emisijama vidjeti rasprave i probleme koji se mogu riješiti uz izražavanje vlastitog mišljenja. Učenje djeteta uz televiziju ovisi o puno stavki. Način prezentiranja sadržaja djeci treba biti u skladu s njihovim mogućnostima, ne smije biti previše informacija na jednom mjestu i dobro je poticati djecu da gledaju poučne kvizove kako bi mogli nešto naučiti i zapamtiti, a što će im koristiti u budućnosti. Sadržaj treba interesirati dijete i biti zanimljiv. Loše strane kod gledanja televizije imaju svog predstavnika, a to je nasilje. Nasilje se definira kao „povreda nečije fizičke i

emocionalne dobrobiti“. Utjecaj nasilja na dijete ovisi o dobi djeteta. Više će utjecati na dijete koje je mlađe jer ono još uvijek ne može odvojiti stvarno od imaginarnog i više će se fokusirati na radnje s nasiljem jer su većinom ubrzane i s više efekata. Također utjecaj nasilja ovisi o obiteljskom odgoju i koji je socijalni status obitelji. Stresne situacije u obitelji povećavaju utjecaj nasilja. Ako je dijete doživjelo neku vrstu nasilja, naravno da će neki oblik nasilja prikazan na televiziji ostaviti veći trag na dijete. Isto tako se dijete može usporediti s nekim likom u želji da bude baš kao on, iako je taj lik zao i nasilan. Na kraju svega, opet se dolazi do toga kako veliku ulogu u odgoju uz televiziju imaju roditelji i kako njihov nadzor može imati veliki utjecaj na dječje učenje i ponašanje. (Benko, 2015.)

1.5. Mišljenja odgajatelja o medijima i njihovom utjecaju na djecu

Na djecu ne utječu samo mediji i sadržaji koje oni pružaju, nego i sama djetetova okolina i ljudi u okolini. Jako je važno da oni koji poučavaju djecu budu medijski pismeni jer ako je dijete medijski poučavano na pravi način i od prave osobe, i ono će biti kvalitetno medijski pismeno. Zato roditelji, odgajatelji i učitelji trebaju kvalitetno medijski odgojiti djecu. U vrtiću treba predstaviti djeci medije kao sredstvo izražavanja, treba raspravljati i razgovarati o medijskim sadržajima i porukama koje oni šalju i promatrati na koji način dijete doživljava i shvaća medije i sve ono što mu oni pružaju. Odgajatelji imaju jedan bitan zadatak, a to je da prate problem odvajanja onog što je stvarno u djetetovoj okolini i onog što se događa i prikazuje u medijima. Postoji jako puno situacija u kojima djeca zapamte što su vidjeli na televiziji i pokušaju to primjeniti u stvarnom životu. Odgajatelji trebaju pratiti te događaje i reagirati ako je potrebno. Na temelju istraživanja, došlo se do zaključka da dobna grupa djece u kojoj radi odgajateljica i vrijeme koje dijete provodi pred nekim oblikom medija su varijable relevantne za odgojiteljičin stav prema poželjnosti korištenja pojedine vrste medija u odgojno-obrazovnom radu s predškolskom djecom. Jedna hipoteza postavljena je da odgojiteljice koje su školovnije, imaju više informacija i podataka što se tiče utjecaja medija na djecu i posjeduju više mogućnosti u radu s djecom kada je u pitanju korištenje medija. No ta hipoteza je odbačena. Najbitnija stvar koja se navodi u radu i odnosima s medijima i da bi odnos bio pravilan je stručno usavršavanje odgajateljica u vrtiću tijekom njihovog rada u toj ustanovi. Druga

hipoteza je da dobna grupa u kojoj odgajateljica radi može biti jedna od čimbenika vrlo važnih za odnose s medijima. Mlađe grupe djece će manje koristiti medije za razliku od starijih gdje je to poželjno, pogotovo gledanje televizije i poučnih emisija za djecu. Kod mješovitih grupa to je isto poželjno. Iako nema razlika među dobnim skupinama u radu sa svim vrstama medija, ova hipoteza se može jednim dijelom prihvatiti. Odbačena je i hipoteza da u radu s medijima utječe dob odgajateljice. Smatra se da su sve odgajateljice, i mlađe i starije usvojile sve što je potrebno za dobar rad s medijima. Upravo su odgajateljice te koje doziraju koliko dugo i koliko često će djeca provoditi vrijeme pred televizijom, gledajući crtane filmove ili određene prikladne emisije. I samim napretkom tehnologije djeca sve više vremena provode pred računalom, televizijom ili slušajući radio. Što se tiče mišljenja odgajateljica oko televizije, u mješovitim grupama se televizija smatra poželjnom jer se zaokupi pažnja većine, a bavi se više djecom koja imaju više potreba. Starije odgajateljice više se oslanjaju na manje korištenja računala, dok u starijim odgojno obrazovnim skupinama se smatra da je poželjna televizija zbog učenja djece i informiranja. Utjecaji medija na djecu mogu biti dobri kada postoji nadzor starijih osoba, u ovom slučaju odgajateljica u vrtiću. Naglasak je na unaprjeđenju odnosa s medijima. Spominje se poticanje računalne pismenosti kod starijih odgojiteljica, jer kako vrijeme ide tako računala postaju bitnija za naše čovječanstvo i budućnost. Bitno je dodavanje opreme da bi djeca imala kontakt s različitim vrstama medija. Naglasak je i na pomoć odgajateljima što se tiče broja djece, kako oni nebi trebali koristiti televiziju kao pomoć. I naravno vrlo bitan dio je informiranje i pružanje podataka o medijima roditeljima djece. Odgajateljice se mogu osloniti na: kutak za roditelje u kojem mogu staviti potrebne informacije o medijima, razgovor pri dolasku i odlasku djeteta iz vrtića, uputiti roditelje na neke izvore informacija, organizirati roditeljski sastanak na temu medija i utjecaja na djecu, uputiti na internetsku stranicu vrtića i mnoge druge metode. Odgajatelji i roditelji trebaju imati isti cilj, a to je nadzor djece u radu s medijima i pomoć u odabiru koji medijski sadržaji su za djecu prikladni i kvalitetni. Zajednički trebaju kontrolirati vrijeme koje dijete provodi s medijima i paziti da mediji ne budu ti koji će zamijeniti sve ono što je najbitnije u djetetovoj okolini, a to je obitelj i zajednica. (Sindik i Veselinović, 2010.)

2. ANIMIRANI FILM

Animirane filmove mnogi nazivaju osma umjetnost jer se po mišljenju mnogih ona može svrstati kao posebna umjetnost. Animirani film je postao filmski rod jer se razvijao zajedno s filmom. Mikić ima svoju definiciju animiranog filma. Govori kako je animirani film jedan naziv za više vrsta filmova, a to su: crtani, kolažni, lutkarski i drugi (Mikić, 2001.)

Animirani filmovi su nastali u procesu gdje se pojedinačni crteži ili ilustracije fotografiraju i prikazuju dio po dio, tj. kadar po kadar. Prikazuje se na način da se svaka slika razlikuje od prethodne i na taj način se dobije iluzija kretanja koja se stvara u umovima onih koji gledaju. Oko čovjeka može naknadnu sliku zadržati u djeliću sekunde i tako se postiže percepcija pokreta određenom brzinom. (Pikkov, 2010.) Okviri se prikazuju brzinom od 24 kadra u jednoj sekundi. Najstarija kino animacija je bila sastavljena od raznih slika u kadru, a te slike su bile crtane rukama. Pokret i dvodimenzionalna statična umjetnost onoga koji ilustrira stvorile su slike koje su bile jasne i dočarane.
<https://www.filmsite.org/animatedfilms.html>

Izrada animiranog filma nije laka. Ručno crtana animacija je jedna od najrasprostranjenijih vrsta animacija. Napravi se prvo par crteža olovkom. Kada se naprave crteži, oni se kopiraju na celuloide folije koje su prozirne i nakon toga se bojjaju. Svaka folija se stavi na pozadinu i tako se postupno snima sličica po sličica. Pozadina je ista dok slike izmjenjuju jedna po jedna. Postoje neke vrste tradicionalne animacije. To su „full“ animacija koja je poznata po jako detaljnom i preciznom prikazu, „limited“ animacija kod koje nije baš detaljno prikazano, „rubberhose“ animacija kod koje se likovi ne ponašaju i ne izgledaju onako kako bi trebali izgledati u stvarnosti i rotoskopska animacija u koju pripada crtač i postupak u kojem se okviri jedan po jedan precrtavaju preko snimaka kamerom. Jedna od prvih animatorskih tehnika je bila upravo „stop animacija“ koja je bila potrebna da se izrade neki specijalni efekti u filmovima. Ona daje mogućnost stvarima koje su inače nepokretne i statične da dobiju privid kretanja. Jedan od dobrih primjera „stop animacije“ je „A je to“. Još jedna vrsta animacije je i računalna animacija. Ona ima cilj da stvara video-igrice, ali se prenijela i na film. Tu pripadaju razne tehnike, ali najbitnija stvar je ta da se animacija kreira digitalno na računalu. Bojjaju se razni modeli i animiraju u virtualnom okruženju.

Razlika između računalne animacije i stop animacije je da računalna animacija ne traži da se svaki model stavi u svaki pokret, nego se samo u neke određene pozicije stavlja, a sve ostalo nadopunjuje samo računalo.
<https://sites.google.com/site/animiranifilm200/nacini-izrade-animiranog-filma>

Postoji 2D animacija i 3D animacija. 2D je dvodimenzionalna animacija koja uključuje tehnike kao što su ručno crtana animacija koja se crta na papiru, prikaže na računalo i oboja i spoji s pozadinom. Jedan u nizu od najpoznatijih animiranih crtanih filmova je „Snjeguljica i sedam patuljaka“(1937.) Iduća je izrezana ili silueta animacija koja se danas proizvodi pomoću računala. Treća je izravna animacija u kojoj se likovi i pokreti grebaju iglom izravno u film. Primjer je Caroline Deaf, Two sisters (1991.). Postoji i animacija pijeskom gdje slike nastaju korištenjem pijeska koji se nanosi na list stakla ispred kamere. Svjetlost je usmjerena kroz staklo prema kameri i proziran pijesak stvara slike. Animacija podrazumijeva tehnike poput 3D računalne animacije, piksilacije, vremenskog odmaka i mnoge druge. Ove tehnike se mogu koristiti i kao kombinacija više njih. Veliki broj modernih animiranih filmova koristi računalne slike i tako na taj način se mogu označavati računalnom animacijom. Primjeri računalne animacije su „Toy story“ ili poznati animirani film „Potraga za Nemom“ kojeg djeca vole gledati. Vrsta animiranog filma je i lutkarski film. Kod ove vrste filma pokreću se lutke i to se može protumačiti kao granično područje između filma i lutkarskog kazališta. (Pikkov, 2010.) Među ranije zabilježenim animiranim filmovima bio je Cirkus Humptyja Dumptyja(1898.). Izradio ga je Albert E.Smith. On je umjesto crteža koristio igračke koje su jako dobro bile razmještene između svake dvije snimke. Tako bi se dobila trodimenzionalnost. (Šćutic i sur., 1999.)

Neki prvi doticaji s animacijama bili su još dok je čovjek živio u pećinama i oslikavao ih u nekom pokretu. Najčešće su oslikavali životinje koje se kreću. Isto tako su prije oslikavali zdjele i vaze koje su izrađivali i dok se ona vrtela stvorila se iluzija kretanja. U 19. stoljeću nastaju prve optičke igračke i slikovne knjige koje daju dojam pokreta. (Marušić i sur., 2004.) Marušić veliku važnost daje nastajanju animiranog filma upravo zbog neke potrebe za umjetnosti, ali i zbog razvoja fotografije i njezine tehnologije. Prvi animirani film u boji prikazao se 1920. godine kojemu je autor John Ranolph Bray koji je bio jedan od prvih

producenata animacije. (Marušić i sur. 2004.) Jedan od najvažnijih imena koji i danas znače za animirani film je Walt Disney. Animacija je bila popularnija puno prije nego što je došao Disney. 1928. Walt Disney je izradio film koji se zvao „Parobrod Willie“. Tim filmom proslavio se danas jedan poznati lik Mickey Mousea. Nakon Mickeya došli su i Pluton, Šiljo, Paško Patak, Pluto, Gofy i ostali. Popularan je postao i Popaj, mišičavi lik koji jede velike količine špinata pa likovi mačke i miša Tom i Jerry, ptica trkačica i kojot, Zekoslav Mrkva, Patak Dodo i još mnoštvo njih. Godinom 1937. prikazan je film Snjeguljica i sedam patuljaka koji je srušio rekorde diljem svijeta zbog jako dobre priče. Nakon toga filma je počela serija poznatih animiranih filmova kao što su Pinocchio, Dumbo i poznati animirani film koji je također dobio velike nagrade Kralj Lavova. (Šćuric i sur., 1999.)

Dokumentarni i igrani film dolaze do izražaja u Hrvatskoj prije animiranog filma. Prva dva animirana crtana filma su Pasta za cipele-Admiral i Alda-čaj koji su nastali 1992. godine. (Mikić, 2001.) Animirani film došao je na veći nivo u Hrvatskoj zahvaljujući Vladimiru Delaču, Ivanu Pušaku, Ici Voljevicu, Milanu Goldschmidtu, Branku Karabajiću, Borivoju Dovnikoviću, Walteru Neugebaueru i Fadili Hadžiću. Oni su uspjeli ostvariti prvi crtani film u Hrvatskoj no tada još u Jugoslaviji. Jako puno ljudi je radilo na tom projektu, a film je trajao 20 minuta. Za povijest hrvatskog filma jako je važan nastanak crtića Crvenkapica, koji je nastao u studiju Zora film. Crvenkapica je dobila svoju prvu nagradu u Berlinu, a postala je i prvi hrvatski film u boji.(Marušić i sur. 2004.) Osnovana je Zagrebačka škola crtanog filma i Studio za crtani film (1956.) u kojem nastaje film Nestašni robot, Dušana Vukotića. Jako poznate animirane crtane serije su Profesor Baltazar i Leteći medvjedići. (Mikić,2001.)

Animirane filmove ne gledaju samo djeca iako su njima više namijenjeni za zabavu. Postoje i odrasli koji vole pogledati dobar animirani film. Djeca od najmlađe dobi vole gledati animirane filmove i pratiti sve likove koji se u njima pojavljuju. Ti likovi nekada djeci predstavljaju nekoga koga oni vole i žele biti poput njega. (Šćuric, Čutura, Ilijević, 1999.)

2.1. Animirani filmovi i djeca

Animirani filmovi djeci predstavljaju izvor zabave. Postoje oni grublji animirani crtici do onih nježnijih, a djeca gledaju više one u kojima se osjećaju bolje i koji su im zabavniji. Djeca vole gledati crtiće, pogotovo ako se u njima nalaze likovi koje oni najviše vole. Ti likovi postaju njihovi idoli i netko na koga se oni ugledaju. Često djeca kad se igraju glume da su ti likovi i sve karakteristike tog lika prikazuju na sebi. Najčešće odabiru likove koji su junaci i super heroji, oni koji čine dobro i koji su snažni i nepobjedivi. Ovakve igre su igre po modelu. Ne treba djetetu uskratiti gledanje nekih previše „teških“ dijelova kao npr. u nekom crtiću zla kraljica ubija maloga patuljka. Neki dijelovi su baš takvi jer stvaraju zanimljivost i problematiku u crtiću i obogaćuju ga. Uz sve dobre stvari koje crtici mogu pružiti djeci, sjedenje po cijele dane pred televizijom neće donijeti dobre rezultate u potpunosti kod djece. Roditelji postavljaju granice i pravila koja su za dobro djeteta i njegovog razvoja u budućnosti. (Šćuric i sur., 1999.)

Jako puno ljudi ima dobra sjećanja na svoja djetinjstva, a mnogi te zasluge daju upravo animiranim filmovima koji su obilježili njihova djetinjstva na bilo koji način. Sve što se događa u crtićima djeca osjećaju cijelim tijelom i potpuno se upuštaju u taj svijet. Jedan od dobrih razloga gledanja animiranih filmova je taj što su prikazani na različitim jezicima i na taj način djeca slušaju i pamte riječi koje će im ostati u sjećanju i koje će moći kasnije koristiti u svojoj budućnosti. Djeca gledaju crtiće na svim jezicima i njima to ne predstavlja prepreku. Neka djeca i kad odrastu pokazuju zanimanja za jezike čije su riječi zapamtili i slušali dok su bili mali. Isto tako, svaki crtić ima svoju priču i svoju problematiku koja se rješava. Djeca gledaju kako mnogi likovi pokušavaju i na koje načine rješavaju razne probleme. To pomaže djeci kod formiranja njihovog samostalnog mišljenja i kod stvaranja stavova. Vide što je dobro, a što loše i kako se neke stvari mogu riješiti. Susreću se i s nekim životnim stvarima koje će im kasnije biti u životu gdje će sami morati odlučiti što i kako napraviti. Time dijete širi i svoj rječnik. (Velički, 2007.) Kroz animirane filmove dijete opaža i prijateljske odnose među likovima, kako treba pomoći drugima i graditi odnose na povjerenju i zajedništvu i kako zajednica jako dobro djeluje na svijet. Dijete ima priliku suosjećati s drugima i razumijeti kako se netko drugi osjeća. Razvija

empatiju i pokušava „ući u kožu“ onoga koji proživljava neke loše trenutke. (Jurčić, 2013.) Primjer može biti „Profesor Baltazar“ koji potiče djecu na empatiju, suradnju i uči ih nekim vrijednostima života i svega onoga što se oko njih nalazi. (Škrabalo, 1998.) Danas dosta vremena djeca provode pred crtićima jer njihovi roditelji nekad žele vrijeme za sebe pa stave djecu pred televiziju. Tako djeca bez nadzora gledaju crtiće koji možda nisu prikladni za njih i njihove godine. Uvijek se preko nekih crtića može doći do drugih stvari koje nisu prikladne. Te stvari mogu negativno utjecati na razvoj djeteta. (Labaš, 2013.) Isto tako su djeca nekad previše pred televizijom i medijima da nemaju potrebe i zanimanja da razgovaraju s drugima. U medijima im je dovoljna komunikacija i na ostalo ne obraćaju pažnju, nego su im mediji jako dobri sugovornici da nikoga drugoga ne trebaju. Tako mediji, a time i animirani filmovi nekad uzimaju djetetu mogućnost interakcija s drugima (Ilišin i sur., 2001.) Na dijete mogu utjecati svi efekti, blicevi, svjetla, vriskovi, tonovi i akcije koje ga mogu staviti u situaciju da je nemirno i da osjeća stres i strah. Tome mogu doprinjeti još i neke scene nasilja, negativna ponašanja, verbalne agresije i napadi itd. Djeca se mogu osjećati nakon odgledanog filma jako uznemireno i plašljivo. (Fowles, 1999.) Postoje animirani filmovi koji nisu za djecu i zato odrasli trebaju biti oni koji će odrediti što je dobro i kakve posljedice mogu proizaći nakon gledanja nekih crtića. (Mikić, 2001.) Animirani filmovi koji imaju negativne utjecaje na djecu utječu na to da će djeci predčitačke sposobnosti biti slabije, neće moći složiti i koristiti se složenijim rečenicama, jezične sposobnosti će biti niže isto kao i razgovor s drugima i socijalni odnosi. Imat će manje razumijevanja za druge i neće biti spremni na suradnju i pomoć drugima kada je to potrebno. (Šego, 2009.)

3. POCOYO

U crtanim serijama „Pocoyo“ postoji jedan mali dječak imena Pocoyo. Na početku svake epizode predstavlja se naslovni lik i njegovi prijatelji i daje se zadatak koji se pred njega stavlja, što predstavlja pred-trening za gledatelje. (Dongo, 2015.) Pocoyo je lik koji na sebi ima plavu majicu i plave hlače, a na svojoj glavi nosi kapu koja je također plave boje. On tu odjeću provlači kroz sve epizode crtanoog filma. To je ono po čemu ga pamte djeca. Pocoyo je maleni dječak, što znači da je i on dijete koje se kao i svako drugo igra i zabavlja. (Rudančić, 2015.) Kako bi se uspostavili odnosi s mlađim gledateljima i kako bi se učinilo da oni dobiju osjećaj povezanosti i prijateljstva s likovima, za likove su korišteni upravo glasovi djece. (Dongo, 2015.) Svaka epizoda ima prikazanu drugu igru koju Pocoyo igra u društvu sa svojim prijateljima. Od svih igara, Pocoyo najviše voli slagati puzzle i graditi kockicama. Kao i druga djeca, on voli trčati, skakati, igrati se s loptom, crtati i bojati. Jako je znatiželjno dijete, pa voli istraživati i rješavati neke zadatke kako bi spasio svijet. Često se vozi u svojem malom crvenom autiću i leti žutim avionom. U crtiću se prikazuje kako Pocoyo, iako je maleni dječak, upravlja svojim autom i avionom. Pocoya njegovi prijatelji jako vole, jedino im smeta kad Pocoyo zviždi i proizvodi zvukove koji njima ne odgovaraju. Njegovi prijatelji su patka Pato i ptica Mala, a prijateljice su mu slonica Eli, pas Lulu i gusjenica. Može se primjetiti kako su njegovi prijatelji životinje koje pričaju i igraju se kao mala djeca. On svoje prijatelje i prijateljice jako voli i voli se s njima družiti, što se u svakoj epizodi vidi. Isto tako na razne načine rješava svoje probleme i probleme svojih prijatelja kako bi svi zajedno bili sretni. Jako rijetko ulazi s njima u konflikte i svađe. Taj maleni dječak je dijete koje puno stvari još ne zna i koje mora jako puno toga naučiti. U crtiću se prikazuje da je sretan i veseo dječak koji je zaigran i koji se voli družiti i zabavljati s prijateljima. Ima trenutaka kada je tužan, ali on to pokušava brzo prebaciti na sreću i radost. Pocoyo živi na mjestu koje nije definirano. On nema svoju kućicu, nego živi u prostoru koji je bijele boje i gdje se sva radnja odvija. Nakon svakog rješeneog problema i kada su svi sretni i kada se vesele, Pocoyo i njegova družina vole zaplesati i veseliti se. (Rudančić, 2015.) Ova serija služi kako bi se prvenstveno djeci, a i drugim uzrastima pružilo znanje, ali uz zabavno

učenje. Što se tiče edukacije, misli se na svrhu i funkcije svakog predmeta koji je prikazan (telefon, kišobran, oblak), upoznavanje sa bojama i oblicima nekih predmeta i mnoge druge. Pogotovo u današnje vrijeme kada većina djece provodi najviše vremena pred ekranima, potrebno je osigurati im kvalitetnu dozu obrazovanja. Jedan od glavnih ciljeva koji se serijom želi postići je i da se mlade gledatelje nauči vrijednostima koje su bitne za pravo prijateljstvo i načine kako da se prijateljstvo njeguje. Uz svrhu odgoja i obrazovanja daje se i odgovornost za socio-kulturni razvoj djece i daju im se moralne i društvene vrijednosti koje su bitne za život. Djeci se prikazuje kako trebaju poštovati prijatelje i kako im pomoći kada je to njima potrebno. Potrebno je djecu što više izlagati pozitivnim pričama jer danas ima jako puno negativnih sadržaja koji su opasni za djetetov razvoj osobnosti i njegovo mentalno zdravlje. Djeca se zbog utjecaja animiranih serija mogu ponašati agresivno i nasilno kako su i vidjeli u njima. Uzori im mogu postati likovi koji imaju negativne osobine. Nasuprot tim negativnim karakteristikama stoje serije Pocoyo koje nisu agresivne i koje se fokusiraju na prosocijalne potrebe mlađe djece. Jako dobra animacija je zaslužna za prikaz dobrih moralnih vrijednosti suradnje i zajedništva s drugima. (Shaikh, Azam, 2016.) Kognitivna lingvistika nije samo teorija, nego je nešto temeljeno na principima. Jedna od glavnih sastavnica kognitivne lingvistike je miješanje. Primjer miješanja je Pato patka kao životinja jer se glasa, ima veliki kljun i nalik je životinji. Nasuprot toga su njegove karakteristike čovjeka koji ima razvijen lokomotorni sustav, ima ljudske pokrete rukama i izgrađen karakter. Kod njega je prisutno miješanje životinjskog izgleda i ljudskog ponašanja. Teorija miješanja je istraživana od strane Turner i Fauconnier u devedesetima, a dobila je puni iskok 2002. godine bila prihvaćena od mnogih istraživača. Osim izgleda i karaktera, bitan dio zauzimaju i geste. David McNeill proučavao je odnos između gesti i jezika. Gesta ima bitnu ulogu u komunikaciji. Pocoyo je dobar primjer kako pomoću geste dopire do gledatelja. Kognitivno jezični pristup podrazumijeva to kako Pocoyo utječe na gledatelje i kako ih informira. U prvom planu je značenje, a ne struktura. Upravo kognitivni jezični model omogućuje da se istraži kognitivni utjecaj Pocoya na djecu, koji predstavlja utjecajno pedagoško sredstvo za mlađe. Pocoyo omogućava novo shvaćanje različitih nepoznatih pojmova. (Spady, 2011.) Pocoyo na španjolskom jeziku znači „mali ja“ što dovodi do toga da gledatelj doživljava cijeli svijet malenog Pocoya kao nešto vlastito i što se njemu samom

dogodilo. Pocoyo upoznaje gledatelje sa svakidašnjim stvarnim svijetom uključujući gledatelja u istraživanje objekata i situacija kroz stajališta. Gledatelji se pozivaju da se identificiraju s Pocoyom i da se istražuju koncepti kroz animirane prikaze u svijetu Pocoya. Interakcija s gledištem u Pocoyu uvlači gledatelja u priču, dok poznanstva i miješanja stvaraju neke nove okvire. Bitni dijelovi procesa glavne izgradnje Pocoya kao crtića su narativni prostori. Narativni prostori sadrže narativne komponente i smještaju ih u vezu jedni sa drugima. Dancygier remizira narativne prostore kao mentalne konstrukcije koje sudjeluju u stvaranju priče, koji imaju karakterističnu topologiju i narativni status i koji su povezani s ostalim narativnim prostorima pa se tako potiče izgradnja priče. Narativni prostori bitni su za značenje gledišta i stajališta. Vizualni elementi predstave se prvo odigravaju u glavnom narativnom prostoru, a onda pripovijedač i publika izvan ekrana budu u zasebnoj priči sa svojih stajališta. Oboje dijele izmjenu radnji, kako Pocoyo reagira na publiku i pripovjedača, tako i oni reagiraju na njega. Dok publika izvan ekrana, pripovjedač i Pocoyo ulaze u intrakcije, uključuju i gledatelja u njihove razmjene i aktivnosti na ekranima. Gledatelj koji je postavljen uz pripovijedača i Pocoya u dijalogu, sudjeluje u meta-narativnom prostoru. Smisao svega se gradi kroz manipulaciju gledanja. Identificiraju se gledišta u seriji kao npr. lik pripovijedač, gledatelj, publika izvan ekrana i kamera pa se istražuje kako su sva ta gledišta uspostavljena. Gledište kamere je u centru jer pruža gledatelju pristup priči bez miješanja gledatelja s nekim drugim gledištem. Kamera se ne smatra nečim materijalnim i fizičkim, nego alat koji povezuje sve vizualne elemente koje predstava ima, iako je kamera ta koja sve snima. Kamera u kretanju rezultat je smještanja objekata u okvir. Ona prati sve vizualne podatke i onda ih prezentira gledateljima i time doprinosi izgradnji raznih gledišta. Gledatelj slijedi zaslonske znakove i daje nenamjerna značenja događajima na temelju informacija koje su mu pružene koristeći se vještinama pronalaska uzoraka i čitanja s razumijevanjem i namjerom. Gledatelj se opremi da sastavi pokret kamere u nešto što ima smisla. Pocoyo vodi gledatelje prepoznavanjem uzoraka i usmjeravanjem percepcije dok kamera diktira fokus gledatelja, gradeći obje skupove vještina kako ih se i priziva. Pocoyo gledatelje povlači u svijet koji je virtualan, a ispunjen simulacijama pojmova stvarnog svijeta. Kroz virtualno iskustvo, gledatelji uče o stvarnom svijetu. Model konstrukcije značenja je taj koji potiče djecu na definiranje pojmova na temelju

svojih osjetilnih iskustva i izgradnju okvira kroz učenje i primjenu pojmova na temelju osobnih osjetilnih iskustva. Pocoyo pokazuje i pruža model koji uključuje vizualne, jezične i iskustvene podatke koji olakšavaju detaljnu analizu kako obrazovna televizija radi. (Spady, 2011.)

3.1.Pripovjedni prostori i perspektive

Prostor je mjesto gdje se neka radnja odvija i mjesto u kojem se spajaju likovi, elementi i gledatelji. Likovi, elementi i gledatelji su smješteni u odnosu jedan na drugoga i na taj način im je omogućena interakcija. Glavni pripovjedni prostor je vidljivo mjesto gdje se nalaze Pocoyo i njegovi prijatelji i gdje otkrivaju mjesta i nove stvari. Razmjena aktivnosti potiče priču u svakoj epizodi i uključuje gledatelje u cijeli proces. Gledatelja se koji put upućuje kroz direktnu verbalnu ili vizualnu poruku, npr. „Možete li pomoći Pocoyu u...“ ili dječak Pocoyo svojim prstom pokazuje na objektiv kamere. Gledatelj može biti prebačen iz uloge promatrača u ulogu aktivnog sudionika kada se kamera kreće između gledišta pripovjedača i gledišta Pocoya. Gledatelj dakle može biti sudionik priče i on sudjeluje i u izgradnji glavnog pripovjednog prostora. U glavnom pripovjednom prostoru priča je konstruirana kroz pokrete i postavljanje sidra, a sidra su prepoznatljivi vizualni znakovi koji smještaju elemente unutar scene. Sidra drže vizualne ili pripovjedne elemente na mjestu i mogu imati različite svrhe, tj. prikazivati se na različite načine. Tako se gledatelj još više uključuje u priču. Radnja i aktivnosti Pocoya odvijaju se na bijeloj pozadini. U slučaju da prostor nije potpuno bijel, gledatelj nebi imao potrebu aktivno graditi detalje u prostoru. Praznina glavnog pripovjednog prostora uključuje gledatelja u zajedničko zamišljanje priče i uključuje gledatelja u razmjenu aktivnosti koje se događaju unutar meta-narativnog prostora. Iako nedostaju detalji u bijelom prostoru, predmeti i likovi bacaju svoje sjene u prostoru, tako da se fizički zakoni iz stvarnog svijeta primjenjuju na prostor i doprinose aktivnostima glavnog pripovjednog prostora. Što se tiče sjene Pocoya, ona doprinosi i detaljima koji pomažu u nekim radnjama Pocoya. Primjer je trčanje Pocoya prema kameri. Gledatelji imaju viziju kako Pocoyo trči prema kameri, a zapravo se njegov lik povećava i raste. Sjena se pomiče ovisno o njegovom proporcionalnom rastu i to pomaže u prikazu dubine prostora. Pocoya njegove pustolovine često odvedu na

neko drugo mjesto, koje se nalazi izvan bijelog prostora, ali je zapravo on zarobljen u bijelom prostoru. Razlika između stvarnog gledatelja i prostora vidikovca je da gledatelji koji su dio prostora vidikovca komuniciraju s likovima u glavnom pripovijednom prostoru da bi priča išla korak naprijed. Sve epizode su temeljene na interakcijama između Pocoya i pripovjedača, gledatelja i show publike. Zato glavni pripovijedni prostor, koji je unutar meta-narativnog prostora, omogućuje dijalog. Gledatelj je taj koji gleda u glavni pripovijedni prostor, ali ima priliku i biti svjedok interakcijama koje se događaju u meta-narativnom prostoru. Kamera ulazi u meta-narativni prostor kada joj je pogled izravno u glavnom pripovijednom prostoru. Kamera je bitan dio za svaku epizodu. Ona ima ulogu kao promatrač isto kao i gledatelji i publika u programu. Bez kamere, snimke nebi mogle prikazati kretanje. Kao što je još prije spomenuto, kamera je središte za promjene perspektive i jedini je izvor koji može prikazati sve vizualne stvari. Ona je zapravo posrednik između pripovjedača i gledatelja. Kamera gledišta je jako bitna i ona pruža gledatelju gledišta informacije i daje mu mogućnost da uspostavi komunikaciju s likovima i objektima u glavnom pripovijednom prostoru. Dijeleći stajalište, publika u programu vodi gledatelje u interakciju s pripovjedačem i likovima, a gledatelj uči kroz interakcije s pričom. Animirani filmovi Pocoyo su tako napravljeni da se obraćaju gledatelju kroz razgovor i geste pa je zato utjelovljen medij. Vizualnost i zvukovi smještaju gledatelja unutar zaslona kroz osjetilna iskustva. Glavni dijelovi koji se nalaze u Pocoyu su pripovjedač, gledatelji, publika u programu, lik i kamera. Pripovjedač priče je taj koji reagira na vizualne i zvučne radnje u glavnom pripovijednom prostoru. Publika u programu također reagira na radnje koje se događaju u glavnom pripovijednom prostoru. Stajalište lika može biti povezano s bilo kojim likom u prostoru. Najvažniji je lik Pocoya. Stajališta pripovjedača i glavnog lika Pocoya izvode najviše dijaloga i imaju najviše međusobnih interakcija. Stajališta gledatelja i publike u programu su ključni za tijek priče. Stajalište kamere je složenije od svih ostalih stajališta. Ono se poklapa s ostalim stajalištima i smješta gledatelja u priču. Sva stajališta u Pocoyu potječu iz svih narativnih prostora, jedino se stajalište gledatelja nalazi izvan meta-narativnog prostora. Sidra imaju veliku ulogu u radu kamere. Ona su dobro vidljiva u odnosu na bijelu pozadinu u prostoru. Sidro koje je nepokretno, npr. stolica, prikazuje nepomičnost u prostoru. Sidro kao sunce, orijentirano je u odnosu na ostatak bijele pozadine i ono definira sve što se oko

njega nalazi, npr. nebo. U stvarnom svijetu, bez sunca, nebo bi se moglo definirati kao nebo, prostor iznad zemlje. No u svijetu Pocoya, kada nebi bilo sunca, nebo bi se stopilo s bijelim prostorom i nebi postojalo. Iako su sidra u kretanju, ostavljaju dojam nepokretnosti, što prenosi kretanje kameri. Gledatelji su povezani s kamerom i naglašena je prisutnost kamere između Pocoya i gledatelja. Pripovjedač je taj koji usmjerava kameru, a gledatelj to prati. Npr. kada pripovjedač traži Pocoya(Pocoyo, gdje si?), kamera traži Pocoya. U animiranim filmovima Pocoyo, u nekim dijelovima ostavlja se dojam da se kamera nalazi u glavnom pripovijednom prostoru. Npr. kada se stroj kreće, kamera se trese zbog njega. Gledatelj otkriva informacije kamerom i ona ga u nekim slučajevima na to navodi zajedno s pripovjedačem, npr. (Gdje je Pocoyo?), kamera se pomiče i traži od gledatelja da pomogne pripovjedaču u potrazi.

Stajalište gledatelja postoji kao dio priče i bez prisutnosti stvarnog gledatelja jer je to rezervirano mjesto kao i perspektiva. Kada gledatelja nema, stajalište gledatelja je rezervirano mjesto koje prima vizualne i zvučne informacije iz priče. U slučaju Pocoya, kada on gleda lijevo pa desno, kamera se kreće za njegovim pogledom i tako gledatelj dijeli iskustvo s njima.

Publika u programu je zvučna, a ne vizualna jer se ona ne prikazuje. Kamera ju samo povremeno predstavlja i ona je prisutna uvijek. Postoje razlike između stajališta gledatelja i stajališta publike u programu jer izvode drugačije zadatke za priču. Gledatelj je bitan za primanje priče, a publika u programu je uključena u razvoj priče. Publika i Pocoyo reagiraju jedni na druge, gledatelj ih pažljivo sluša, ulazi u njihov razgovor mislima i potiče ih da komuniciraju.

Pripovjedač je taj koji u svakoj epizodi prenosi priču gledateljima. On komunicira s likovima, gledateljima i onima u programu, on spaja sva stajališta i zajedno ih spaja u pripovjednu cjelinu s kojom gledatelj može ući u interakcije. Pripovjedač daje dojam da je unutar događanja npr. Kada Pocoyo njega prepadne, on se prestraši i reagira u strahu. S druge strane, ostavlja dojam da je ograničen u prostoru npr. govori Eli da pazi na leteći stroj, čime upućuje da joj on ne može doći i pomoći.(Spady, 2011.)

3.2. Glavne značajke modela učenja

Gledatelji imaju priliku naučiti razumijevati svijet kroz vlastito tijelo povezivajući svoja virtualna iskustva s Pocoyom i njegovim iskustvima. Gledatelj se uključuje i prepoznaje izraze Pocoya povezujući ih sa svojim. Pocoyo je taj koji vodi

gledatelja kroz simulirano fizičko iskustvo. Sve ono što Pocoyo radi, gledatelj se fokusira na radnju i na interakciju Pocoya s objektima i radnjama i na taj način gledatelj uči sve ono što Pocoyo uči. Kamera, jezik pripovjedača i pozicija Pocoya u epizodi pomažu kako bi se gledatelji fokusirali. Geste povezuju Pocoya i gledatelje prikazujući interakcije koje bi dijete imalo s drugim osobama. Pocoyo se ne izražava toliko jezikom koliko pokretom i govorom tijela. On nekim gestama pokušava pokazati nešto što ne pokazuje riječima.

Gledatelj vidi Pocoya kako koristi neki predmet, proučava ga i tako uči o njemu i otkriva vrijednosti tog predmeta. Dok Pocoyo proučava predmet i opisuje ga usput, gledatelj gradi okvir tog predmeta. Gledatelj tako može naučiti sva fizička svojstva i funkciju tog predmeta. Pocoyo uči kako definirati objekt na temelju funkcije objekta i sve što taj objekt predstavlja i može. Primjer je gdje Pocoyo proučava i ima želju naučiti o telefonu i što sve može s telefonom. On pokušava definirati predmet, u ovom slučaju telefon, pomoću funkcije koju taj predmet ima. Pripovjedač ga potiče na opisivanje karakteristika, a ne definira funkciju predmeta. On dovodi Pocoya do jednog dijela, a onda Pocoyo ima zadatak sam otkriti o čemu se radi. Pocoyo u svojem otkrivanju uspoređuje telefon s drugim stvarima koje zvone, on traži neku poveznicu kako bi otkrio što predmet može i koja mu je svrha. Na kraju, nakon što ga je nazvala Elli, on otkriva da je telefon predmet koji služi za razgovor s prijateljima kada oni nisu tu, u istoj prostoriji. Ovaj model otkrivanja značenja može se povezati sa stvarnim svijetom. Neko dijete će imati mobitel koji možda nije isti kao Pocoyov, ali će znati da je telefon jer će se njime moći koristiti i upotrijebiti ga u razgovoru s prijateljima kada oni nisu prisutni. Osim funkcije, ima još jedan pojam koji je bitna komponenta modela učenja. Primjer gdje Pocoyo traži onoga tko je ukrao kameru, na tom putu pronalazi slike koje mu pomažu da otkrije kradljivca. Zadatak mu je usporediti slike s onime što mu je poznato kako bi došao do zaključka. U usporedbi, dok slaže dio po dio, dolazi do toga da ta stvar ima istu funkciju, ali nisu isti kada se pogleda kontekst. Cilj mu je uskladiti da oba predmeta sa slike budu ista. Okvir nije taj predmet, nego je okvir usporedba predmeta. To usklađivanje kotača uvodi važan dio značenja, a to je kontekst. Sidra mogu predstavljati nešto što može manipulirati u prostoru. U jednoj od epizoda, Pocoyo ostaje visiti na drvetu. U kadru je Pocoyo koji visi s drveta koje se nalazi jako visoko u odnosu na tlo. Kada se kamera smanjila i kada je u kadar ušlo dno, vidjelo se kako to nije visoko i da

Pocoyo može bez problema sići. Pocoyo je svoje stajalište uskladio sa stajalištem gledatelja jer je on isto bio zabrinut kako će sići s grane dok kamera nije smanjila i pokazala da je sigurno. U ovom primjeru Pocoyo prikazuje osjećaje gledatelja, a ne svoje reakcije koje su izvan granice kamere. Pomoću sidra se može postići i trodimenzionalnost igrajući se s manjim i većim objektima i njihovim položajima.(Spady,2011.)

3.3.Utjecaj Pocoya na rječnik

Razvoj vokabulara je jako bitan dio u životu svakog čovjeka. Bitan je za jezični razvoj kod čovjeka. Učitelji i odgajatelji bi trebali biti ti koji će pokazati kako da oni koji uče dođu do značenja riječi samostalno. Potrebno je razviti i pokazati strategije kojima će se pomoći djeci u stjecanju novih riječi i otkrivanja njihovih značenja. Učitelji i odgajatelji trebaju koristiti medije kako bi kod djece potaknuli razvoj vokabulara i njegovo širenje. Crtani film se koristi kao nastavni medij koji ima ulogu privući pažnju učenika. Privlači ih jer ima boju, zvuk, slika je atraktivna i izgovor je izvorni. Učenik može imati puno veću koncentraciju na neki predmet uz prikaz predmeta pomoću crtanih filmova. Pažnja im je veća i veći je interes. Provedeno je istraživanje u kojem se istražuje koliko crtani film Pocoyo može utjecati na razvoj jezika kod učenika i kakva je učinkovitost uporabe crtanoog filma u nastavi učenja i razvijanja vokabulara. Istraživanje pokazuje kako uporabom crtanih filmova Pocoyo može poboljšati sposobnost u svladavanju rječnika i učenja riječi. Učenici mogu sa sigurnošću govoriti o tome što su vidjeli i čuli u crtanim filmovima. Pisac kaže kako Pocoyo može i zadovoljiti potrebe učenika u skladu s njihovim karakteristikama kao što su ljubav prema kretanju objekata i slikama u boji što su opremljeni i sa zvukovima koji se mogu imitirati. Pisac je išao putem kojim je koristio alate za spoznavanje koliko je veliki utjecaj uvođenja vokabulara kroz crtane filmove. Provodio se tretman u tri faze. U prvoj je pisac učio učenike o životinjama kao što su mačka, pas, riba, ptica i druge. Predaktivnost je bila da učenici zajedno pjevaju. Dobili su i neka pitanja koja su bila povezana s temom. Gledali su crtani film Pocoyo koji im je bio prikazan na ekranu od strane pisca. Pokazali su svoja zanimanja zbog zvuka koji je pušten. Film je bio pušten dva puta. Igrali su igru pogađanja zvukova u kojoj je jedan učenik drugima imitirao glasove životinja, a drugi su pogađali. Svatko je imao priliku biti taj koji imitira glasove životinja koje su bile prikazane u filmu na

ekranu. U drugoj fazi učenici su dobili riječi kao što su hobotnica, konj, svinja i leptir kroz crtani film. Predaktivnost je bila razgovor i pitanja o omiljenim životinjama, a bili su svi pozvani da recitiraju pjesmu. Učenici su gledali crtani film koji je također bio prikazan na ekranu. Spominjali su imena životinja koje vide u filmu uz prisustvo učitelja. Nakon toga su igrali igru pogled i šapat. Bili su podijeljeni u grupe. Jedan član od svake grupe je došao do učitelja i on je pokazao svakome jednu sliku životinje koja se pojavila u crtanim filmu. Tada su ti učenici išli do svojih grupa i šapnuli ime životinje drugom članu, drugi član je šapnuo trećem i tako do posljednjeg člana. Nakon toga su zaokruživali životinje koje mogu letjeti crvenom bojom, a koje plivaju plavom bojom. U zadnjoj fazi bila je riječ o svim životinjama. Tu su bili pas, mačka, hobotnica, leptir, riba, svinja, konj itd. Predaktivnost je bila da pisac prikazuje slike životinja koje su naučene prije i tražilo se od učenika da ih imenuju. Uz nadzor pisca, učenici su imitirali zvukove životinja. Na kraju je bio test vokabulara. Svrha je bila saznati ima li postignuća učenika nakon svih ovih tretmana. Učenici su imali ponuđene slike životinja koje se vidjeli i prije, a zadatak im je bio imenovati životinje. Rezultati testova su pokazali da je crtani film Pocoyo učinkoviti medij u učenju vokabulara kod učenika. Ti učenici imaju problema s učenjem engleskog jezika i teško im je jer je to za njih nešto novo i nikad ne mogu naći te riječi na svom materinjem jeziku. Imaju teškoće u pronalasku značenja riječi i nemaju povjerenja u izgovor tih riječi. Znaju pokazati sliku kada učitelj spomene riječ. Uporaba crtanih filmova u nastavi pomogla je učenicima da se više usredotoče na sadržaj tj. privukla je više pozornosti. Crtani filmovi su moćan alat za multimedijске dizajnere i mogu se jako dobro iskoristiti u promicanju razumijevanja kod učenika. Oni pomažu i kod učenja. Ne uče samo o riječima, nego i o prepoznavanju glasova, boji, nekim glagolima i učenici oponašaju životinje po glasanju i kretanju. Mediji i crtani filmovi su doprinjeli bogaćenju rječnika učenika. Dokazano je da upotreba crtanih filmova može dodatno pomoći učeniku da svlada riječi i obogati vokabular. Učenici mogu govoriti o tome što su vidjeli i čuli u crtanim filmovima čime se podiže njihovo samopouzdanje. Ovi tretmani koristili su slušne koncepte, vizualne koncepte i koncept sjećanja. Učenje kroz crtane filmove može pomoći i kod potreba učenika koje se temelje na karakteristikama. Npr. da učenik voli pokretne objekte ili slike u boji popraćeno sa zvukovima koje učenik može oponašati. Crtani film ima prednosti u učenju u

tome što su scene zanimljivije od običnih slika i mlađim gledateljima se uzima pažnja, mlađi žele što prije prepoznati objekt i znatiželjni su. Crtani filmovi se mogu koristiti u učenju za sve uzraste. Crtani film Pocoyo sadržava jako puno pokreta i zvukova koji jako dobro privlače pažnju. Učenicima će biti zanimljivije i potaknuti će kod njih sreću. Također na rezultate učenja utječe i angažiranost i trud učitelja u nastavi. Oni moraju pokazati volju i želju da bi potakli kod učenika zainteresiranost i privukli njihovu pažnju. Učitelji trebaju biti kreativni i davati zanimljive teme. Može se uvesti i nagrada za one koji znaju odgovore na pitanja. Kako bi učenici bili puni znatiželje, može se pauzirati crtani film. Kako učenicima nebi dosadilo, bitno je imati u pripremi i pjesmu da se pokrene. (Mery, Y. Gatot Sutapa Y, Urai Salam)

3.4. Mišljenja roditelja o crtanom filmu Pocoyo

Svakom roditelju je bitno znati što njihova djeca gledaju i je li to što gledaju kvalitetno i dobro za njih. Roditelji žele da se djeca uz crtani film zabave i da nešto nauče. Animirani film Pocoyo ima kvalitetnih i dobrih stvari koje djeca mogu vidjeti i zapamtiti. Roditelji su dali neke komentare na crtane filmove Pocoyo i objasnili što ti crtani filmovi znače za njihovu djecu. Komentari su s internetskog portala Commonsense Media gdje su roditelji pisali povratne informacije o animiranom filmu Pocoyo za djecu od 1 do 4 godine. Jedan čovjek je pričao za dijete svoje prijateljice, koje će navršiti četiri godine, a ne zna komunicirati, niti hraniti se i samostalno ići na wc. Mama mu je pustila Pocoya nakon čega je čovjek komentirao sljedeće: „ Emisija je za djecu od 1 do 2 godine jako dobra jer su zapleti i animacija prilagođeni i jednostavni, nema puno dijaloga pa djeca mogu naučiti kako komunicirati i razgovarati.“ Javio se roditelj koji je rekao: „Crtani film je dobar i jednostavan, pun je boja i ima jako dobre pouke za djecu i njihova prijateljstva. Dijete mi se smije cijelo vrijeme dok gleda crtani film. Dijete je na prelasku iz paralelne igre u kooperativnu pa mu crtani film pokazuje i podupire ga u odnosima s prijateljima. Pocoyo uči kako njegova ponašanja mogu utjecati na njihove prijatelje, a pripovjedač ga navodi na ono što je dobro i što bi trebao napraviti za prijatelje. Pocoyo je jako poučan crtić.“ Jedna mama se javila i također komentirala da je Pocoyo jednostavan crtani film i da su likovi i radnja na bijeloj pozadini, pa je komentirala da to pomaže da se održi djetetova koncentracija na radnju i likove. Mama je još dodala: „Crtić nije

edukativan, ali podučava djecu emocijama i kako se s njima snalaziti.“ Javio se otac koji komentira: „Ako želite danas pronaći crtić koji je sladak i koji nikoga neće uvrijediti, to je definitivno Pocoyo. Pocoyo je pun boja, pozadina je bijela pa likovi dolaze do izražaja, epizode su takve da se temelje na dijeljenju, sklapanju prijateljstva, prevladavanju strahova itd.“ Još je bilo komentara poput: „Crtani film je avanturistički, dječak je radoznao i pravi je prikaz predškolskog djeteta, uči kako je biti strpljiv i svjestan drugih oko sebe, vizualno je privlačan crtić, epizode su dovoljno duge i prikladne za dječju pažnju, od djeteta traži interakcije itd. Javila se osoba koja se brine za autistično dijete i rekla da Pocoyo drži njegovu koncentraciju, pomaže mu kontrolirati reakcije i poticati na pozitivna ponašanja. Iz komentara se može vidjeti kako Pocoyo ima dobrih stvari za djecu po mišljenju roditelja i odraslih. Toga nebi bilo da nema atribute koje ima, a to su kvaliteta sadržaja koja je namijenjena predškolicima, jednostavnost i vizualna privlačnost, ograničeni dijalog i pozadinsko pripovijedanje. Djeca mogu u crtiću vidjeti vrijednosti poput strpljivosti, dijeljenja, uljudnosti, zajedništva i suradnje. Svi ovi komentari potpisuju ono što se nalazi na službenoj web stranici animiranog filma Pocoyo, a to je: „Djeca će provoditi vrijeme s osmijehom na licu gledajući crtani film koji će ih poučavati vrijednostima bitnim za život. Pomoći će djeci da rastu i razvijaju se. Pružit će roditeljima odgovore na neka pitanja s kojima se susreću svaki dan u ranim godinama dječjeg života. Gledanje ovog animiranog filma dobar je početak kvalitetnog učenja i odrastanja.“ (Shaikh, Azam, 2016.)

ZAKLJUČAK

Prisutnost medija je bitna i neophodna stvar u životu svakog odraslog čovjeka i djeteta. Naglasak je na medijsku pismenost i sve što ona nosi. Jako je bitno da su ljudi medijski pismeni i da znaju proučiti i shvatiti poruku koju im razne vrste medija šalju. Ljude se navodi na kritičko razmišljanje i da razmatraju koje su informacije koje mediji šalju dobre, a koje loše. Sastavnice bitne za medijski odgoj su medijska pismenost, medijske kompetencije, medijska didaktiku i socijalizaciju, medijsku etiku i medijsko obrazovanje. Bitan je kritički stav bez kojeg dobrog medijskog odgoja nema. Prvi susret djece s medijima je od najranije dobi i djeca se najčešće najprije vežu za televiziju. Oni gledaju animirane filmove i u njima pronalaze svoje junake. Većinom je za djecu to bjeg od stvarnosti i tu se osjećaju ugodno i sretno. Roditelji trebaju biti ti koji podupiru djecu i zajedno s njima pronalaze ispravne sadržaje koje šalju mediji. Ponekad informacije koje dolaze od medija nisu provjerene i krivo su prikazane pa je zato vrlo važna medijska pismenost i poznavanje. Animirani film je jedan od najbitnijih medija danas. Djeca su njegovi većinski korisnici, ali popularan je i među odraslima. Svojim vizualnim projekcijama pokreta ostavlja trag na ljudima i daje im jednu potpuno novu dimenziju. Postoje dobre i loše strane animiranih filmova. U ovom radu se najviše spominju animirani filmovi Pocoyo. Pocoyo je dobar primjer za djecu zbog svojih odnosa sa prijateljima i empatije. Gledatelji od njega mogu puno naučiti i primjeri njegova rješavanja problema također imaju pozitivan utjecaj. On kroz svoje pustolovine i kroz svoje postupke daje važne poruke i mogućnost medijskog opismenjavanja. Pripovjedač i publika imaju važnu funkciju jer je njihov odnos s likom Pocoya od velike važnosti. Pocoyo s njima dolazi do nekih zaključaka koje sam ne može. Pokret kamere i organizacija prostora dovode do toga da su gledateljima neke stvari puno jasnije i približene. Kamera je ta koja omogućava stvaranje pokreta, prostor naglašava bitnije stvari i likove. Naglasak je na važnost fizičkih elemenata i pokret uz one moralne vrijednosti koje proizlaze iz animiranih filmova Pocoyo. Za djecu je najbitnije da im animirani film pruža dobre moralne primjere i da im bude izvor zabave i smijeha, ali bitna je i medijska pismenost kako bi se shvatile informacije i način na koje one dolaze do gledatelja.

LITERATURA

Knjige:

Fowles, J.(1999.) *The Casae for Television Violence*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publication

Jurčić, D. (2013.) *Kako iz televizije izvući ono najbolje za dijete*

Marušić i sur. (2004). *Alkemija animiranog filma : Povijest estetika tehnologija*. Boca Raton, FL: Taylor and Francis Group. Zagreb: Meandar (Biblioteka Intermedia)

Mikić,K. (2001.) *Film u nastavi medijske kulture*. Zagreb: Educa

Pikkov U.(2010). *Animasophy: Theoretical writimgs on the animated film*. Etonian Academy of Arts, Department of Animation

Velički, V.(2007). *Utjecaj medija na govor i početnu pismenost u predškolskom i rano školskom razdoblju*, članak u Zborniku sa znanstvenog skupa „Rano učenje hrvatskog jezika“. Zagreb: Europski centar za napredna i sustavna istraživanja i Učiteljski fakultet u Zagrebu

Šego J.(2009.) *Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece;jezične igre kao poticaj dječjemu govornom razvoju*, Govor, 26(2), 119-149

Škrabalo, I. (1998.) *101 godina filma u Hrvatskoj*, Zagreb

Članci u medijima:

Benko P. (2015.) *Televizija u životima predškolske djece*, Zagreb

<https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:79/preview>

Blažević N. (2012.) *Djeca i mediji-odgoj na televizijski način*, Nova prisutnost 10 (2012.) 3, 479-493

file:///C:/Users/Anamarija/Downloads/II_5.pdf

Brusić R., Ciboci L., Kanižaj I., Labaš D., Mališa J., Marković N., Osmančević L., Brandić A., Vučenović D. (2015.) *Komunikacija odgaja-odgoj komunicira. Emocionalna i medijska pismenost*, Zagreb

<http://www.udruga-pragma.hr/wp-content/uploads/2015/10/komunikacija-odgaja-odgoj-komunicira.pdf>

Dongo, C. (2015.) *The Use of Interactive Educational Animated Series to Enhance Second Language Development in Preschool Children*

https://www.researchgate.net/publication/342424458_The_Use_of_Interactive_Educational_Animated_Series_to_Enhance_Second_Language_Development_in_Preschool_Children

Fouzia A Shaikh, A.A.S. Azam (2016.) *Pocoyo's Approach to Good Values, Pro-social Behavior and True Friendship for Young Viewers*

https://amity.edu/UserFiles/asco/journal/ISSUE43_4.%20Fouziya.pdf

Ilišin V., Marinović Bobinac A., Radin F. (2001.) *Djeca i medija: Uloga medija u svakodnevnom životu djece* Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži i institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, 2001., 175.str

file:///C:/Users/Anamarija/Downloads/Kamber_1_2_2002_p.pdf

Labaš D., Marinčić P.(2018.) *Mediji kao sredstvo zabave u očima djece*, Medianali, Vol 12 (2018.) No. 15

file:///C:/Users/Anamarija/Downloads/MA15_1_Mediji_LabaS_Marincic_03_2018.pdf

Labaš, D. (2013.) *Komunikacija odgaja- odgoj komunicira*, URL

<http://www.djecamedija.org/?p=2064> (16.03.2017.)

Mery, Y. Gatt Sutapa Y, Urai Salam *Teacher Education Program Early Childhood Education*, FKIP Untan

<https://jurnal.untan.ac.id/index.php/jpdpb/article/download/8900/8840>

Rudančić V. (2015.) *Analza rodnih stereotipa u crtanim filmovima koji se prikazuju na hrvatskim nacionalnim TV postajama*, Zagreb

<https://repozitorij.fpzg.unizg.hr/islandora/object/fpzg:1/datastream/PDF>

Sindik J., Veselinović Z. (2010.) *Kako odgojiteljice percipiraju utjecaj medija na predškolsku djecu?* *Medijsko istraživanje* (god.16, br.2) 2010. (107-131)

<https://hrcak.srce.hr/63943>

Službena mrežna stranica Zagreb filma : *Izrada animiranog filma*. URL:

<https://sites.google.com/site/animiranifilm200/nacini-izrade-animiranog-filma>

Službena mrežna stranica Filmsite : *Animated Films*, URL

<https://www.filmsite.org/animatedfilms.html>

Šćurić K., Čutura I., Ilijević D. (1999.) *Utjecaj animiranih filmova na djecu*

file:///C:/Users/Anamarija/Downloads/17_DVO_13_Utjecaj_animiranih_filmova_na_djecu.pdf

Spady D. (2016.) *Viewpoint, blends, narrative and meaning construction in Pocoyo*

<http://hdl.handle.net/2429/57657>

Tolić M. (2009.) *Temeljni pojmovi suvremene medijske pedagogije* *Život i škola*, br.22 (2/2009.) god.55., str. od 97 do 103.

file:///C:/Users/Anamarija/Downloads/TEMELJNI_POJMOVI_SUVREMENE_MEDIJSKE_PEDAGOGIJE_mIRELA_tOLIC.pdf

IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA

Ja, Anamarija Marić, izjavljujem da sam ovaj završni rad, na temu *Mogućnost medijskog opismenjavanja pomoću animiranih filmova Pocoyo*, izradila samostalno uz pomoć stručne literature.